

Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler'in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı

The Terror Concept and Approach of United Nations
on Terrorism after 2001 in the Framework of
Security Council and General Assembly

Halis AYHAN*

Öz

Tarihsel süreç içerisinde niteliği değişmekle birlikte terör, asırlardır varlığını sürdüren bir olgudur. Herkesin oydığı bir tanımlı yoktur. Bugün, terörün “tamamen ortadan kaldırılabilir” olmaması, onunla mücadelenin zorluğunun bir kanıtıdır. Uluslararası terörle mücadele 2001 sonrasında hız kazanmıştır. Bu doğrultuda, uluslararası hukuk, terörü daha fazla gündemine alırken; Birleşmiş Milletler’de de terörizme karşı yoğun hukukî çabalar gözlenmiştir. Doğaldır ki, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul bu dünya örgütü bünyesinde terörün en çok tartışıldığı zeminler olmuştur. Bu çalışmada, terör tanımı ve tarihçesi ile mezkûr iki organın terör yaklaşımına dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küresel terör, uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler, Güvenlik Konseyi.

117

Güvenlik
Stratejileri

Yıl: 11

Sayı: 21

* Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F., Uluslararası İlişkiler Bölümü,
e-posta: halisayhan@kku.edu.tr.

Abstract

Terror is a case that maintains its existence for centuries, although its quality has changed in the historical process. There is no single terror definition on which everyone is agreed. Today, the fact that terror is not wholly eradicable is the evidence of difficulty of the counter-terrorism. Global counter-terrorism speeded up after 2001. Accordingly, while international law mostly put the terror on the agenda, intensive judicial efforts against the terror are also observed in the United Nations. It is natural that the Security Council and General Assembly were the places where the terror is mostly discussed within the structure of this world organization. In this study, the definition and history of terror and the approach of these aforementioned organs about terrorism are pointed out.

Key Words: *Global terror, international law, United Nations, Security Council.*

Giriş

Terör (tedhiş) kelimesi hem tekil, hem de çoğul bir kavramdır. Tek bir olay için kullanılabildiği gibi, birden fazla olay için de kullanılabilmektedir. Dolayısıyla tek bir olay da terör niteliğini kazanabilmektedir. Terör bir olgudur; doğası gereği sistemliliğe ve sürekliliğe sahiptir.

Bir düşünce, ancak tedhiş niteliğini haiz şekilde gerçekleştirilmesi halinde terör olur. Bunun için başkasına maddi, ruhî veya bedenî zarar veren bir eylemin olması gerekmektedir. Bir bombalama, öldürme, korkutma, silahlı propaganda vb. olması gerektiğine inanılır. Lakin herhangi bir eylem olmaksızın, tek başına bile bu kelime insanlarda ürpertici bir etki bırakabilmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde terörün hem tesir, hem de alan itibarıyla en açıktan en koyuya doğru bir yoğunluğu vardır. Tesir itibarıyla en açık tonlu veya hafif tesiri, yukarıda da ifade edildiği üzere, kelimenin bireyde bir ürperti veya bir nahoşluk hissi bırakmasıdır. En sert tesiriye ölümdür. Alan itibarıyla ise terörün en dar etki alanı tek başına bireydir. En geniş etki alanı ise eğer ülke içi terör söz konusuysa tüm toplum; uluslararası terör ise tüm

uluslararası toplumdur.

Bu çalışmada terör, uluslararası hukuk boyutu içerisinde Birleşmiş Milletler (BM); BM'de ise Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi temelinde ele alınacaktır. Zaman olarak, tarihçe hariç, 2001 sonrası süreç incelenecektir. Bunun esas nedeni, terör olgusunun mezkûr tarihten sonra hem nitelik değiştirmesi, hem de uluslararası terörle savaşın hız kazanmasıdır. İlâveten, 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında, mihenk noktasında Güvenlik Konseyi ile BM üyesi devletlerin iş birliği olan küresel terörle mücadelenin temelleri oluşturulmuştur.¹

I. Terör: Tanım ve Gelişim

Terör nedir? Aslında terörün tanımı basit olduğu kadar da zordur. Öznel bir tanım yapılırsa çok basittir; nesnel bir tanım yapılması halinde çok zordur, hatta belki de imkânsızdır. Basit olan kısmı daha çok ulusal ve devlet temelli olabilirken, zor olan tanım özellikle uluslararası çapta olanıdır. Daha sade bir ifadeyle, devletler kendi içindeki şiddet olaylarının terör olup olmadığını daha kolay belirleyebilirken; uluslararası şiddet olaylarının terör bağlamındaki tanımı net ifade edilememektedir. Nitekim bugüne kadar uluslararası toplumun üzerinde hemfikir olduğu bir terör tanımı yapılamamıştır. 1936-1981 arasında 109 değişik terör tanımının yapılmış olması uluslararası toplumun terör anlayışındaki farklılığın en bariz göstergesidir.² Günümüzde siber terör gibi yeni terör türlerinin belirmesiyle bu sayının daha da arttığı muhakkaktır.

¹ William B. Messmer and Carlos L. Yordán, "A Partnership to Counter International Terrorism: The UN Security Council and the UN Member States", *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 34, Iss. 11 (2011), p. 843.

² M. Sami Denker, *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1997, s. 4; Alex P. Schmid and Albert J. Jongman, *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, & Literature*, 2nd Ed., N. J.: Transaction Publishers, New Brunswick, 2005, p. 5; Enver Bozkurt ve Selim Kanat, *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler*, Asil Yayınları, Ankara, 2007, s. 12.

Bu kavramın ve toplumların doğasında var olan bazı unsurlar ve/veya güçlükler böyle bir tanımın yapılmasına direnç göstermektedir. Toplumların değer yargıları tanımı etkilemektedir. Klasik ifadeyle, “bir tarafa göre terörist olan, diğer tarafa göre kahraman olarak” kabul edilebilmektedir.³ Aynı kesimin hem terörist, hem de kahraman kabul edildiği göreceli bir anlayış ortamında uzlaşa da mümkün olamamaktadır. İlâveten bir terör olayını veya örgütünü, o örgütle aynı inançtan olanlar daha zor “terör” olarak niteleyebilirken, farklı inançtakiler bu nitelemeyi çok daha çabuk ve kolay yapabilmektedirler. Bu noktada esas olan hukukun nitelemesidir. Zira hukuk, nesnellığı ifade eder.

Herşeye rağmen, bazı tanımlar verilebilir. Öncelikle kelime karşılığını belirtmek gerekir. Latince “terrere” kelimesinden türeyen terör kelimesinin Türkçe’deki karşılığı “yıldırı/yıldırma/korku(tma)” idir.⁴ Terörizm ise yıldırıcılıktır. Yıldırı/yıldırıcılık, terörün/terörizmin en basit tanımı olarak kabul edilebilir. Genel bir tanım olarak ise

terörizm, bireyler veya gruplar tarafından, yerleşik bir otorite adına ya da bu otoriteye karşı, eylemin esas mağdurlarından çok daha geniş bir hedef kitle üzerinde azami seviyede endişe ve korku yaratmak suretiyle, politik taleplerini kabul ettirmeye yönelik şiddet kullanımı ya da şiddet kullanma tehdididir.⁵

Bu, siyasi amaçlı terörizm tanımıdır. Terörden bahsederken genellikle siyasi terörden bahsedildiğini hatırdâ tutmak gerekir.

³ Cherif Bassiouni, *International Terrorism; Multilateral Conventions (1937-2001)*, Transnational Publishers, New York, 2001, p. 15; İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, ss. 9-10.

⁴ Online Etymology Dictionary, “Terror”, <http://www.etymonline.com/index.php?term=terror>, (Erişim Tarihi: 12.8.2014); Türk Dil Kurumu, “Terör” Maddesi, *Türkçe Sözlük*, Göz. Geç. 6. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1982; Denker, s. 3.

⁵ Grant Wardlaw, *Political Terrorism: Theory, Tactics and Counter-Measures*, Second Edition, Cambridge University Press, Cambridge, 1989, p. 16; Ertan Beşe, *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002, s. 24.

Terör tanımının devletten devlete değişiklik gösterdiği dikkate alındığında, her devletin kendi tanımının olduğunu ifade etmek gerekir. Ulusal tanımlamalarda vurgu, devletlerin daha çok kendi değerlerine yönelik tehditler üzerine olabilmektedir. Örneğin Türkiye, Cumhuriyetin temel nitelikleri gibi hassasiyetleri ile bölücülük gibi tehditlere gönderme yapan bir terör tanımına sahiptir. 12.4.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 2003'teki yeniden düzenlenmiş 1. Maddesine göre,

Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.⁶

Tanımlarda terörün birtakım ortak unsurları söz konusudur. Her tanım ve kişiye göre unsurların sayısı, ifade şekli veya niteliği değişse de, genel kabul gören unsurların varlığından bahsedilebilir. Örneğin Schmid ve Jongman yukarıda bahsedilen 109 tanımda ortak 22 unsur tespit etmişlerdir. Önemlileri ve sıklık dereceleri şunlardır: cebir ve şiddet eylemi (%83,5),⁷ siyasi (%65), korku, terör vurgusu (%51),

⁶ Terörle Mücadele Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.8.2014).

⁷ Bu, terörü terör yapan en temel husustur. Her terörde şiddet söz konusudur. Nitekim hemen hemen her terör tanımında şiddet unsuru temel vurgudur. Buna karşılık, terör ve şiddet kavramları birbirinden farklıdır. Terör olayı bir şiddet olayı olmakla birlikte her şiddet olayı terör değildir. Beşe, s. 23. Bu iki kavram arasında kapsam nazarı itibarıyla farklılık vardır. Şiddet, terörü de kapsayan daha geniş bir kavramdır.

tehdit (%47), ruhsal etki ve planlı tepki (%41,5), kurban ve hedef kitle farklılaştırılması (%37,5), amaçlı, planlı ve sistematik organize bir eylem (%32), vuruşma yöntemi, strateji, taktik (%30,5) vb.⁸

İradî, fikrî, siyasi ve dizgeli (sistemli) şiddet eylemleri ise terörizm (tedhişçilik) olarak adlandırılmaktadır. Bahsedilen unsurları gerçekleştirenlere terörist (tedhişçi) denir. Ancak terör kelimesi yalnızca siyasi anlamı nitelemez. Bu kelime, oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptir. Trafik terörü, aile terörü, cinnet terörü gibi toplumsal şiddet içerikli olayları ifade eden adi terör tipleri buna örnektir.

Şiddet insanlık tarihi kadar eskidir.⁹ Şiddet mahiyetli olan ama siyasi olmayan terör de insanlık kadar eskidir. Bununla birlikte, antik devirlerde tiran Hiparküs'ün Aristogeiton tarafından öldürülmesi,¹⁰ M.Ö. 44'te Julius Sezar'ın rakiplerince öldürülmesi bir terördür¹¹ ve bu olaylar siyasi terördür. İlk ve Orta Çağ'da Orta Doğu'daki hareketler, çağdaş tahlilcilerce terörist taktikler sayılabilmektedir. Örgütsel olarak, Yahudi Sicariler (Zealotlar) tarihin ilk terör örgütlerinden kabul edilmektedir.¹² Dolayısıyla terörizmin ilk örnekleri dinsel temellidir; bu yüzden eski teröristler "kutsal savaşçılar" idi.¹³ 11. yüzyılda Hasan Sabbah'a bağlı Haşhaşiler de dinî temelliydi. Haşhaşiler, günümüz terörizmine yakın bir tarzda şiddet eylemlerinin

⁸ Schmid and Jongman, pp. 5-6.

⁹ İlk insan Hz. Adem'in oğlu Kabil'in kardeşi Habil'i öldürmesi ilk şiddet olayıdır.

¹⁰ Gus Martin, *Understanding Terrorism: Challenges, Perspectives, and Issues*, 4th ed., Sage Publications, London, 2013, p. 17.

¹¹ Joseph H. Campos II, *The State and Terrorism: National Security and the Mobilization of Power*, Ashgate Publishing, Hampshire, 2007, p. 104; Martin, p. 17.

¹² Martin, p. 18; Philip P. Purpura, *Terrorism and Homeland Security: An Introduction with Application*, Butterworth-Heinemann Press, Burlington, 2007, pp. 5-6; David Wright-Neville, "Global Terrorism", Richard Devetak, Anthony Burke and Jim George (Ed.), *An Introduction to International Relations: Australian Perspectives*, Cambridge University Press, Cambridge, 2012, pp. 405-406. Sicariler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Richard A. Horsley, "The Sicarii: Ancient Jewish "Terrorists"", *The Journal of Religion*, Vol. 59, No. 4 (Oct., 1979), pp. 435-458.

¹³ Purpura, pp. 5-6.

uygulayıcısı olmuşlardır. Güçlü düşmanlarıyla başa baş savaşamayacaklarını anlayan Haşhaşiler'in 1090-1272 arasında küçük ve disiplinli bir güçle gerçekleştirdiği planlı, dizgeli ve uzun dönemli terör kampanyası çok etkili bir siyasi silah olmuştur.¹⁴ Dönemin terör örgütleri arasında Hindu Thug tarikatını da saymak gerekir.¹⁵

Terör kelimesi ilk olarak 1789 Fransız Devrimi'nde, Jakoben aşırılığı tanımlamak için kullanılmıştır.¹⁶ Bugünkü manada terörizmin doğuşu bu olayla olmuştur. Zira Fransız Devrimi terörizmi günümüz terörizmiyle en az iki yönüyle paydaştır. Birincisi, *terör rejimi* tesadüfi olmayıp örgütlü, kasıtlı ve dizgeliydi. İkincisi, günümüz terörizmindeki gibi, terörizmin amacı ve gerekçesi, demokratik olmayan bir sistemin ve köklü bir yozlaşmasının yerine “yeni ve daha iyi bir toplum”un oluşturulmasıydı.¹⁷ 19. yüzyılda, Karl Marks'ın “terör, devrimin lokomotifidir”¹⁸ yaklaşımıyla terör ideolojiye ziyadesiyle hizmet etmiş ve simgesel hedefler seçilmiştir.¹⁹ Marksçı ve komünist fikriyatlarla

¹⁴ Bruce Hoffman, *Inside Terrorism*, Revised and expanded 2nd edi., Columbia University Press, New York, 2006, p. 84.

¹⁵ Hoffman, 2006, p. 83; Öktem, s. 133.

¹⁶ Annabelle Boyd and John P. Sullivan, “Emergency Preparedness for Transit *Terrorism*”, *Tr News*, No. 208 (May-June 2000), p. 12, http://onlinepubs.trb.org/onlinepubs/trnews/trnews208_transit_security.pdf, (Erişim Tarihi: 12.8.2014). Ancak bu kelimenin, o zamanlar bugünkü kullanımın aksine *olumlu* bir çağrışıma sahip olduğu belirtilir. *Terör rejimi* (*Terör rejimi* ile Fransa'da 1793-94 tarihlerindeki devrim yönetiminin yıldırma politikası ifade edilmektedir) 1789 ayaklanmasını ve pek çok öteki devrimi takiben, ayaklanma ve çalkantı sürecinde düzeni kurma amacı olarak benimsenmişti. Bundan dolayı olumluydu. Belki de devrimin lideri Maximilien Robespierre'nin terör ile değerleri birleştiren ifadeleri de -her ne kadar Robespierre'nin terör politikasını meşrulaştırmak için söylediği açık olsa da- terörizmin olumlu anlaşılmasına yardımcı olmuş olabilir. O, “terörsüz erdem acizdir/kötüdür; erdemsiz terör faydasızdır/zararlıdır” diyerek terörü haklılaştırma yoluna gitmiştir. Hoffman, 2006, p. 3.

¹⁷ Hoffman, 2006, p. 4.

¹⁸ Mehmet Ali Bal, *Savaş Stratejilerinde Terör*, IQ Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 51; Bozkurt ve Kanat, s. 47.

¹⁹ 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarındaki terör, simgesel hedefler ağırlıklı olarak devlet adamlarını hedef almıştır. Bu doğrultuda Rus *Halkın İradesi* (Narodnaya Volya) örgütü 1881'de Çar II. Aleksander'ı öldürmüştür. Diğer ünlü mağdurlardan

terörizm devrimci ve devlet karşıtı bir niteliğe bürünmüştür. 20. yüzyılın ilk yarısında bilhassa devlet terörü en sık uygulanan yöntemlerden olmuştur. I. ve II. Dünya Savaşları sırasında geniş çaplı ve etkili terör eylemleri gerçekleştirilmiştir. İki dünya davası arası dönemde Almanya, İtalya ve Rusya gibi devletlerdeki ırkçı yönetimlerde devlet terörizmi zirve yapmıştır. Soğuk Savaş döneminde, özellikle ilk yarısında, terör devrimsel yan anlamını tekrar kazanmıştır. O zamanlar terim aslında Avrupa yönetimlerine karşı 1940'ların sonlarında ve 1950'li yıllarda Orta Doğu, Afrika ve Asya'da ortaya çıkan çeşitli yerli milliyetçi/sömürge karşıtı kümelerce sürdürülmüş olan şiddetli ayaklanmalara göndermede kullanılmıştır.²⁰ Keza bu dönemde, uluslararası kutup başları, birbiriyle savaşa girme yerine gerek peykleri aracılığıyla, gerekse kendileri karşı kutuptaki devletlerdeki farklılıkları kıskırtma amacıyla terörü kullanmışlardır. Böylece siyasi bir mücadele aracı olarak terör bu yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır.²¹ Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle uluslararası güvenlik algılamasının basite indirgeneceği beklentileri hâkimdi. Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) dünyada tek süper güç kalmasıyla Batı'nın ülkesel bütünlüğünün ve siyasi kurumlarının ciddi tehditlerden neredeyse bir yüzyıl daha güvenli olacağı görülmekteydi. Bu en azından 1990'ların başlarında liberallerce (örneğin Francis Fukuyama tarafından) öne sürülen iyimser

124

Security
Strategies

Year: 11

Issue: 21

bazıları şunlardır: ABD Başkanı James A. Garfield (1881), İrlanda Başbakanı Frederick Cavendish (1882), Fransa Cumhurbaşkanı Sadi Carnot (1894), İspanya Başbakanı Antonio Canovas del Castillo (1897), Avusturya-Macaristan İmparatoriçesi Elisabeth (1898), İtalya Kralı I. Umberto (1900), ABD Başkanı William McKinley (1901), Rusya Başbakanı Peter Stolypin (1911), İspanya Başbakanı Jose Canalejas y Mendez (1912) ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun varisi Avusturya Arşidükü Franz Ferdinand (1914). Kalliopi Koufa, "Human Rights and Terrorism in the United Nations", Gudmundur Alfredsson and Maria Stavropoulou (Ed.), *Justice Pending: Indigenous Peoples and Other Good Causes*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 2002, p. 204. 1880'lerde ve 1890'larda Osmanlı Devleti'nin doğu bölgesinde militan milliyetçi/ayrılıkçı Ermeniler Osmanlı'ya karşı terörist bir strateji takip etmişlerdir. Hoffman, 2006, p. 11.

²⁰ Hoffman, 2006, pp. 5, 16.

²¹ Bozkurt ve Kanat, s. 50.

bir görüştü. Zamanın gerçekçileri (realistleri) ise Soğuk Savaş'ın sonunun uluslararası güvenliği artıracak hususunda şüpheli bir tutum içinde olmuşlardır. Gerçekçilere (örneğin John Mearsheimer'a) göre, çift kutupluluk güvenlik tehditlerini denetim altına almanın ve uluslararası sistemin istikrarının bir anahtarıydı.²²

Güvenlik ihtiyacı kendisini terörün değişimiyle daha da hissettirmiştir. Soğuk Savaş sonrasında terörizm pek çok açıdan nitelik değiştirmiştir. Yeni terörizm eskiye göre içerik, amaç, nitelik, örgütlenme ve eylemsel olarak değişmiştir. *İçerik* olarak ideolojik terör sona ermiştir. *Amaç* olarak simgesel hedeflerden ziyade, dikkat çekici ve azami zarar verici her eyleme girilmektedir. Nitelik olarak biyolojik, kimyasal ve nükleer saldırı yöntemlerini de kullanılmaktadır. Örneğin sarin gazı Japonya'da hem 1994'te Matsumoto'da, hem de bir yıl sonra Tokyo'da kullanıldı. 20 Mart 1995'te Yüce Gerçek (Aum Şinrikyo) tarikatı zehirli sinir gazıyla Tokyo metrosunda saldırı düzenledi ve 12 kişinin ölümüne, 5500'den fazla insanın yaralanmasına yol açtı.²³ Olay, ilk kimyasal silah kullanımı olmamakla birlikte, tarikat tarafından 40.000 kişinin ölümünün hedeflendiği geniş bir kitlesel eylem olması²⁴ ve bu tür gazların devlet dışı birimlerce, dolayısıyla terör örgütlerince, kullanılabilir hale gelmesi nedeniyle terörün yeni bir türü olarak nitelendirilmiştir. *Örgütlenme* olarak, örgütler 1990'lı yıllar öncesinde hücre modelli ve katı yapıda iken Soğuk Savaş sonrasında

²² Sara E. Davies and Richard Devetak, "Conclusion", Alex J. Bellamy, Roland Bleiker, Sara E. Davies and Richard Devetak (Ed.), *Security and the War on Terror*, Routledge, New York, 2008, p. 191.

²³ François Haut, "The Asymmetric Character of the Evolving Chemical, Biological and Nuclear (CBN) Threat", David Martin Junes (Ed.), *Globalisation and the New Terror: The Asia Pacific Dimension*, Edward Elgar Publishing, Inc., Massachusetts, 2004, p. 121; Hall Gardner, *American Global Strategy and the "War on Terrorism"*, Ashgate Publishing, Hampshire, 2005, p. 59.

²⁴ Xavier Raufer, "New World Disorder, New Terrorisms: New Threats for Europe and the Western World", Max. Taylor and John Horgan (Ed.), *The Future of Terrorism*, Frank Cass Publishers, London, 2000, p. 31.

daha esnek yapıdadırlar.²⁵ *Eylem* açısından, terör örgütleri daha fazla imkânlarla sahip olmanın verdiği avantajla hem daha fazla ses getirebilen, hem de niceliksel etkisi büyük olan saldırılar gerçekleştirebilmektedir. Küresel ağlar, asimetrik saldırılara başvuruyu kolaylaştırmıştır.²⁶ 11 Eylül saldırıları da bu türdendir. Bu saldırılarda çoğunluğu sivil olmak üzere, 3000'e yakın kişi ölmüştür. El Kaide kaçırdığı dört yolcu uçağından üçüyle İkiz Kuleler olarak adlandırılan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Merkezi'ne ve ABD Savunma Bakanlığı'na (Pentagon'a) intihar saldırısı düzenlemiştir.²⁷ Siyasi olarak ise bu saldırı, saldırıyı gerçekleştirenler ile onların temsil ettiği âlemin uçları için pek çok önemli kazançlara yol açmıştır.²⁸

Çağdaş dünyanın teknolojik imkânları terör örgütlerinin de ekmeğine yağ sürmektedir. Yeni terörün bir yüzü de sanal boyutta kendini göstermektedir. Neredeyse tüm etkin tedhişçi öbekler internette kurulmuşlardır.²⁹ Örgütler, bu sayede, hem buldukları yerden kıılmadan, hem de fazlaca bir masrafa girmeden eylemlerini

²⁵ Bozkurt ve Kanat, s. 150.

²⁶ David Martin Jones and Mike Smith, "Contemporary Political Violence-New Terror in the Global Village", David Martin Jones (Ed.), *Globalisation and the New Terror*, Edward Elgar Publishing, Inc., Massachusetts, 2004, p. 1.

²⁷ Matthew J. Morgan, "The Origins of the New Terrorism", *The US Army War College Quarterly Parameters*, (Spring 2004), p. 29; Bruce Hoffman, "Rethinking Terrorism and Counterterrorism Since 9/11", *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 25, Iss. 5 (2002), pp. 303-304.

²⁸ Öncelikle, ABD kendi topraklarında bir saldırıya uğrayarak ciddi bir itibar kaybına maruz kalmıştır. İkincisi, dünya ekonomik sistemine yönelik bir tepki (DTÖ'nün hedef seçilmesi böyle yorumlanmaktadır) gösterilerek, uluslararası ekonomik düzenin güney ülkelerini daha da fakirleştirmesinin bir nevi cezası verilmiştir. Üçüncüsü, dünyanın askerî açıdan en güçlü devletinin savunma merkezine (Savunma Bakanlığı'na) saldırı yapılması onun küresel gücüne vurulan bir darbedir. Böylece saldırıyı düzenleyenler muhtemelen hem ABD'nin de yenilebilirliğini, hem de uluslararası siyasi, ekonomik, askerî sistemin bir reddiyesini ortaya koymuşlardır. İlaveten bu reddiyeyi tüm geri kalmış ülkelere teşmil etmek istemişlerdir.

²⁹ Gabriel Weiman, "How Modern Terrorism Uses the Internet", United States Institute of Peace, Special Report 116 (March 2004), p. 1, <http://www.usip.org/sites/default/files/sr116.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.8.2014).

rahatlıkla icra edebilmektedirler. İnternet sayesinde, gidemedikleri çok uzak coğrafyalarda bile, sayıca yüz milyonlarca kişiyi ulaşabilmekte; onlara kendi propagandalarını yapabilmekte; düşmanı gördüğü devlet veya örgütlerin internet ağlarına sızıp sitelerini çökerterek veya şifrelerini kırarak gizli bilgilerini elde edebilmektedirler.

2000 sonrasında başlıca uluslararası terör eylemlerine şunlar örnek verilebilir: 2001'de ABD'deki İkiz Kulelere saldırı ve yine ABD'de şarbon saldırıları; 2002'de Çeçen teröristlerin Moskova'da Dubrovka Tiyatrosu'nu basması; 2003'te İstanbul saldırıları; 2004'te El Kaide'nin Madrid'de yolcu trenlerini bombalaması; 2005'te Bali'de bombalama; 2006'da Mumbai tren saldırıları; 2007'de Irak'ta 500'den fazla ölümle sonuçlanan dört intihar saldırısı; 2008'de Kolombo/Sri Lanka'da gezici otobüsün bombalanması; 2009'da Kuzey İrlanda'da iki İngiliz askerine saldırı; 2010'da Moskova metrosunda iki kadın tarafından gerçekleştirilen intihar saldırısı; 24 Ocak 2011'de Moskova havaalanına intihar saldırısı³⁰ ve Anders B. Breivik'in Norveç'te 77 kişiyi öldürmesi; 22 Nisan 2013'te Baga/Nijerya'da 187 kişinin öldürülmesi; 7 Mayıs 2014'te Gamboru Ngala/Nijerya'da 310 kişinin öldürülmesi;³¹ Irak'ta bugün bile süren saldırılar; 1979'dan beri devam eden başta PKK tarafından olmak üzere Türkiye'ye yönelik çeşitli terör saldırıları.

II. Uluslararası Hukuk ve Terör

Uluslararası terörizmi önlemede en etkili silahlardan birisi hukuktur. Devletler uluslararası hukuka uydukları ölçüde uluslararası hukuk terörizmi önlemede etkili bir araçtır. Nazari altyapıyı oluşturan

³⁰ Wright-Neville, pp. 404-405. Soğuk Savaş sonrasında 2001'e kadarki saldırılara şunlar örnek verilebilir: 1992-2000 arasında Cezayir İç Savaşı sırasındaki terör kampanyaları; 1993'te DTÖ Merkezi'ne saldırı; 1995'te Timoty McVeigh tarafından Oklahoma'daki Murrah Federal Binası'nın bombalanması, Theodore Kaczynski'nin 1978-1995 arası postali bomba saldırıları düzenlemesi; 1996-98 arası Eric Robert Rudolph'un kürtaj kliniğindeki ve Atlanta Yaz Olimpiyatları'ndaki bombalamaları; 1997'de Mısır'da Luxor Tapınağı saldırısı; 1998'de El Kaide tarafından ABD'nin Nairobi/Kenya ve Darüs Selam/Tanzanya elçiliklerinin bombalanması. A.y.

³¹ "Deadliest terrorist strikes, worldwide", <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/wrjp255i.html>, (Erişim Tarihi: 15.1.2015).

uluslararası hukuk, uygulamayı devletlere bırakır. Devlet uygulamaları olmasa uluslararası hukuk tek başına farazi, soyut ve anlamsız bir kavram olarak ortada kalır. Devlet uygulamalarının eksikliği nedeniyledir ki, terörizm konusunda birçok uluslararası sözleşme akdedilmiş olmasına rağmen terör eylemleri hâlâ devam etmektedir.

Uluslararası hukukun terörizm ile bağlantısı “uluslararası” düzeyde ise kurulabilmektedir. Ülke içi terörizm esas olarak ulusal hukukun, bir başka ifadeyle devletlerin kendi inisiyatiflerindeki bir husustur. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki, özellikle insan hakları olmak üzere bazı iç meseleler de uluslararası hukuku/toplumu ilgilendirmekte ve uluslararası müdahaleyi gerektirebilmektedir. Devletler terörle mücadelelerinde bile temel hak ve hürriyetlere riayet etmelidir. Terörle mücadele adına bu haklar gasp edilmemelidir.

Terörizmle mücadelede uluslararası hukuk üzerine düşeni yapmaktadır. Çağın yeni gelişmelerine karşı kendisini sürekli yenileyen bir bilim dalı olarak uluslararası hukuk terörün her tipine karşı çeşitli sözleşmelerle tedbirler almaktadır. Uluslararası terör ile ilgili olabilecek belirli konularda yürürlüğe giren 16 sözleşme imzalanmıştır.³² Yeni tip

³² Bu sözleşmelerin 2002 öncesi olanları şunlardır (Taraf sayıları 1 Ocak 2015 itibarıyla):

1. Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Eylemlerle İlgili Sözleşme (Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft). İmza (İ): Tokyo/1963, yürürlük (y): 1969. Taraf sayısı 185'tir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv1.pdf>; (Tür.) Resmi Gazete (R. G.) 8.12.1975, Sayı: 15436.
2. Uçakların Yasadışı Olarak Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi (Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft). İ: Lahey/1970, y: 1971. Taraf sayısı 185'tir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv2.pdf>; (Tür.) R. G. 31.3.1973, Sayı: 14493.
3. Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanunsuz Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi (Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Civil Aviation). İ: Montreal/1971, y: 1973. Taraf sayısı 188'dir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv3.pdf>; (Tür.) R. G. 29.11.1975, Sayı: 15427.
4. Uluslararası Korunan Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents). İ: New York/1973, y: 1977. Taraf sayısı 172'dir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/>

terörü de ortadan kaldırıcı çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Avrupa Konseyi Sanal Suçlar Sözleşmesi bunlardan biridir.³³

en/sc/ctc/docs/conventions/Conv4.pdf; (Tür.) R. G. 1.5.1981, Sayı: 17327.

5. Rehin Alma Olaylarına Karşı Uluslararası Sözleşme (International Convention Against the Taking of Hostages). BM Genel Kurulu'nun 17.12.1979 tarih ve A/RES/34/146 sayılı kararıyla i: New York/1979, y: 1983. Taraf sayısı 167'dir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv5.pdf>; (Tür.) R. G. 29.4.1988, Sayı: 19799.

6. Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material). İ: Viyana/1979, y: 1987. Taraf sayısı 144'tür. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv6.pdf>; (Tür.) R. G. 7.8.1986, Sayı: 19188.

7. Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havaalanlarında Kanunsuz Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi ile İlgili Protokol (Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation). İ: Montreal/1988, y: 1989. Taraf sayısı 171'dir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv7.pdf>; (Tür.) R. G. 22.10.1992, Sayı: 21383.

8. Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi (SUA-Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation). İ: Roma/1988, y: 1992. Taraf sayısı 156'dır. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv8.pdf>; (Tür.) R. G. 9.10.1990 / 26.1.1998, Sayı: 20660 / 23242.

9. Kıta Sahaneliği Üzerinde Bulunan Sabit Zeminlerin Güvenliğine Karşı Kanunsuz Eylemlerin Önlenmesi Protokolü (Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf). İ: Roma/1988, y: 1992. Taraf sayısı 144'tür. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv9.pdf>; (Tür.) R. G. 26.1.1998, Sayı: 23242.

10. Plastik Patlayıcıların Teşhisi Amacıyla İşaretlenmesi Sözleşmesi (Convention on the Marking of Plastic Explosives for the Purpose of Detection). İ: Montreal/1991, y: 1998. Taraf sayısı 147'dir. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv10.pdf>; (Tür.) R. G. 27.9.1994, Sayı: 22064.

11. Terörist Bombalamaların Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings). BM Genel Kurulu'nun 15.12.1997 tarih ve A/RES/52/164 sayılı kararıyla kabul edildi, y: 23.5.2001. Taraf sayısı 164'tür. Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv11.pdf>; (Tür.) R. G. 17.4.2002, Sayı: 24729.

³³ The Convention on Cybercrime of the Council of Europe, i. açılış: 23.11.2001, y. 1.7.2004. Türkiye'nin Sözleşme'yi i: 10.10.2010, y: 2.5.2014. Metin için bkz. (İng.) <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>; (Tür.) <http://www.tbmm>.

III. Birleşmiş Milletler Hukukunda Terör

Bugün terör örgütlerinin imkânlarının bolluğuna karşılık devletlerin de manevra kabiliyetleri çoktur. Hatta terör örgütlerinininkinden daha çoktur. Zira devletlerin elinde kendi eylemlerini meşrulaştırıcı ve kolaylaştırıcı birçok araç vardır. Teröre karşı halk desteği, kolluk güçleri, finansman, emretme gücü, istihbarat kabiliyeti ve en önemlisi de uluslararası hukuktan aldığı destek devletlerin/örgütlerin terörle mücadelelerinde kendilerine üstünlük sağlayan hususlardır.

Terörün dünya örgütü düzeyinde tanımlanma girişimi ilk olarak Milletler Cemiyeti (MC) zamanında olmuştur. Örneğin 1937 tarihli Terörizmin Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme'de dar kapsamlı da olsa terör tanımlanmıştır. 1. ve 2. Maddelerdeki ifadelerde terör, daha çok devlet başkanları gibi kamu görevlilerine karşı düzenlenen eylemlerle sınırlı görülmüştür.³⁴ Ancak MC'nin etkisizliği bu konuda kayda değer bir ilerlemenin sağlanamamasına yol açmıştır.

MC'den sonra yoğunlukla BM'nin bu konuda gayretlerinin olduğu görülmektedir. Terörün ortadan kaldırılması BM'nin amaçları arasında kabul edilmiştir. BM Antlaşması 1/1. Maddesi'nde de ifade edildiği üzere "uluslararası barış ve güvenliği koruma" örgütün amaçlarından birisi ve belki de birincisidir. Bu amacın, ilk maddenin ilk fıkrasında yer alması buna verilen önemi göstermektedir. Uluslararası terör eylemleri, uluslararası/bölgesel barışı bozduğu için BM'nin amaçlarıyla çelişmekte, örgütün görevini yerine getirmesini engellemekte, dolayısıyla örgütü başarısız göstermektedir.

BM'de terör ile ilgili en önemli sorunlar; terörün tanımlanması, terörizm ile sömürgecilik karşıtı ve ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki ilişki, devletlerin silahlı kuvvetlerinin uğraşları konuları

gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss380.pdf, ss. 11-38.

³⁴ Elizabeth Chadwick, *Self-determination, Terrorism, and the International Humanitarian Law of Armed Conflict*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 1996, pp. 98-99. Convention for the Prevention and Punishment of Terrorism, 19 League of Nations O.J. 23 (1938), League of Nations Doc. C.546.(I).1937.V (1938) (16 November 1937).

olmuştur.³⁵ Bu doğrultuda pek çok girişim olmuşsa da, sorunlar hâlâ tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır. Kararlar bazında değerlendirildiğinde BM'nin terör ile doğrudan ilgilenmeye başlaması ilk olarak 1972'deki kısa adıyla "Uluslararası Terörizmin Önlenmesine Karşı Önlemler"³⁶ çalışmasıyla/kararıyla olmuştur. Bundan sonra da çeşitli uluslararası sözleşmelerle terör düzenlenmiştir.

BM Soğuk Savaş sonrasında daha etkin çalışmalarda bulunmuştur. Üstte bahsedilen 16 sözleşmeden 2001 sonrası dönemde imzalananlar/ yürürlüğe girenler şunlardır: Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi,³⁷ Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşmenin Tadili,³⁸ Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi Protokolü,³⁹ Kıta Sahanelerindeki Sabit Zeminlerin Güvenliğine Karşı Kanunsuz Eylemlerin Önlenmesi Protokolüne ek Protokol,⁴⁰ Nükleer Terörizmin

³⁵ Kaya, ss. 45 ve 90.

³⁶ BM Genel Kurulu'nca benimsenen 18.12.1972 tarih ve 3034 (XXVII) sayılı Karar. Metin için bkz. <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/270/64/IMG/NR027064.pdf?OpenElement>, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

³⁷ International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. BM Genel Kurulu'nun 9.12.1999 tarih ve A/RES/54/109 sayılı kararıyla kabul edildi, y: 10.4.2002. Taraf sayısı 173'tür (1.1.2015). Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv12.pdf>; (Tür.) R.G. 17.1.2002, Sayı: 24643, <http://www.uhdig.m.adalet.gov.tr/suggam/sozlesmeler/B%C4%B0RLE%C5%9EM%C4%B0%C5%9E%20M%C4%B0LLETLER/226%20Ter%C3%B6rizm%20Finansman%C4%B1nC4%B1n%20C3%96nlenmesi%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi.pdf>.

³⁸ Amendments to the Convention on the Physical Protection of Nuclear Material. İ: Viyana/2005. Böylece "Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme"nin yeni adı "Nükleer Maddelerin ve Nükleer Tesislerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi" olmuştur. Taraf sayısı (144) 47'dir (1.1.2015). Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv6amd.pdf>; (Tür.) Türkiye i: 2005. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss455.pdf>.

³⁹ Protocol to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation. i: Roma/2005. Taraf sayısı 20'dir (1.1.2015).

⁴⁰ Protocol to the Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf. 2005'te Londra'da kabul edildi. Taraf sayısı 15'tir (1.1.2015).

Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme.⁴¹ İlginçtir ki bu beş sözleşmenin dördü 2005'te imzalanmıştır. Bu dördünün ikisinin de önceki sözleşmelerin tadili veya eki niteliğinde oldukları bilinmelidir.

2005 sonrasında, yalnızca Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme 13. andlaşma olarak 2007'de yürürlüğe girmiştir. Kıta Sahaneliğindeki Sabit Zeminlerin Güvenliğine Karşı Kanunsuz Eylemlerin Önlenmesi Protokolüne ek Protokol, Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi Protokolü ve Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşmenin Tadili imzalanan/ınzaya açılan ancak henüz yürürlüğe girmeyen sözleşmelerdir. İlaveten uluslararası tedhişçilikle ilgili kapsamlı bir sözleşmenin çalışmaları 2000 yılından beri sürmektedir.

Bilindiği üzere 11 Eylül saldırısı ve günümüzün daha yaygın terör tipleri BM'nin bu konuya dikkatini verme zaruriyetini doğurmuştur. Bu doğrultuda BM uluslararası terörle mücadelede günümüzde uluslararası barış ve güvenliği sağlamak için sorumluluk olarak öncülük etmektedir.

8 Eylül 2006'da BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi kabul edilmiştir. Belge, bir Genel Kurul kararı ve bir Eylem Planı ekiyle benimsenen ve terörle mücadelede ulusal, bölgesel ve uluslararası çabaları güçlendirmeyi amaçlayan küresel bir araçtır. Strateji dört sütundan meydana gelmektedir: 1) Terörizmin yayılmasına yardım eden koşullara karşı önlemler, 2) Terörle mücadele ve önlemleri, 3) Devletlerin terörle mücadele ve terörü önleme yeteneğini inşa edici ve bu hususta BM sisteminin rolünü güçlendirici önlemler, 4) Terörizme karşı savaşın esas temelleri olarak hukukun üstünlüğü ve herkes için

⁴¹ International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism. İ: New York/2005, y: 7.7.2007. Taraf sayısı 77'dir (1.1.2015). Metin için bkz. (İng.) <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv13.pdf>; (Tür.) Resmi Gazete 8.5.2012, Sayı: 28286, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120508.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120508.htm>.

insan haklarına saygıyı sağlayacak önlemler.⁴²

BM'de terörizm konusundaki temel birim, Terörle Mücadele Uygulama Görev Gücü'dür (TMUGG) (CTITF/Counter-Terrorism Implementation Task Force). BM'nin organları (Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Sekreterlik) ve yan kuruluşları (Ajanslar, Fonlar, Ofisler, Örgütlenmeler, Programlar), bu mücadelede TMUGG ile irtibat halindedir.⁴³ TMUGG, BM'nin terörle mücadele çalışmalarında tüm organlarının ve birimlerinin çatısıdır.

A. Genel Kurul

Genel Kurul'da terörizmle mücadele kapsamında pek çok taslak çalışmalar yapılmış ve kararlar alınmıştır. Kararlar genel olarak iki kümede/isimlendirmede toplanmaktadır: İnsan Hakları ve Terörizm⁴⁴ ve Uluslararası Terörizmin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Önlemler.⁴⁵ Bu iki öbeğe 2006'dan sonra BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi ile ilgili kararlar eklenebilir.⁴⁶

⁴² 8.9.2006 tarih ve A/RES/60/288 sayılı Karar, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/288, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

⁴³ "Main Actors of the United Nations System in Counter-Terrorism Efforts", http://www.un.org/en/terrorism/pdfs/CT_organogram_dec2007.pdf, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

⁴⁴ 56/160 (2001), 57/219 (2002), 58/174 (2003), 58/187 (2003), 59/191 (2004), 59/195 (2004); 60/158 (2005), 62/159 (2007), 63/185 (2008), 64/168 (2009), 66/171 (2011), 68/178 (2013). Bkz. "Resolutions / Regular Sessions", <http://www.un.org/documents/resga.htm>, (Erişim Tarihi: 21.1.2015).

⁴⁵ 55/158 (2000), 56/88 (2001), 57/27 (2002), 58/81 (2003), 59/46 (2004), 60/43 (2005), 61/40 (2006), 62/71 (2007), 63/129 (2008), 64/118 (2009), 66/105 (2011), 67/99 (2012), 68/119 (2013). Bkz. *a.y.*

⁴⁶ Örn. 62/272 (2008), 64/297 (2010), 66/282 (2012), 68/276 (2014). Bu üç öbeğe ilaveten terörle ilgili diğer kararlar şunlardır: 56/1 (2001), 56/24T (2001), 56/88 (2001), 56/288 (2002), 57/83 (2002), 58/48 (2003), 58/136 (2003), 59/80 (2004), 59/153 (2004), 59/290 (2005), 60/73 (2005), 60/78 (2005), 60/288 (2006), 61/86 (2006), 62/33 (2007), 62/46 (2007), 62/172 (2007), 62/272 (2008), 63/60 (2008), 64/235 (2009), 64/177 (2009), 64/38 (2009), 65/62 (2010), 65/74 (2010), 66/10 (2011), 66/12 (2011), 66/50 (2011), 66/178 (2011), 67/44 (2012), 67/51 (2012), 68/41 (2013), 68/187 (2013). Bkz. *a. y.*

Bu kararların yarıdan fazlası vetosuz kabul edilmiştir. Bu, uluslararası toplumun teröre karşı dayanışmasının ve devletlerin teröre olan karşıtlıklarının kararlılığına işaret etmektedir. Zira Genel Kurul kararları, terörist eylemleri ortadan kaldırma niyetiyle çeşitli önlemler almayı onaylayarak hükümetleri cesaretlendirmektedir.⁴⁷ Aynı zamanda BM'nin en demokratik, katılımcı ve eşitlikçi organı olması nedeniyle kararların meşruiyeti ve hukukiliği tartışmasızdır.

Terörle mücadele Genel Kurul'un 68. döneminin (17 Eylül 2013-15 Eylül 2014) de gündeminde olmuştur. Ancak bu konu öncelikle uluslararası hukukî konularla ilgili Altıncı Komite'nin çalışmasına bırakılmıştır.⁴⁸ Uluslararası terörizmin ortadan kaldırılmasına ilişkin önlemler konusu da bu komiteye tahsis edilmiş bir gündem konusudur (Gündem Madde 110). Bu temelde, Genel Sekreter, aynı konudaki 50/53 (29 Ocak 1996) ve 67/99 (14 Aralık 2012) kararlarıyla uyumlu olan Uluslararası Terörizmin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Önlemler Raporu'nu (A/68/180) yayımlamıştır.⁴⁹ Bu raporda, teröre karşı ulusal ve uluslararası düzeyde alınacak önlemlere, hükümetler ve uluslararası örgütlerin sunularına ve uluslararası hukukî araçlara yer verilmiştir. Terörizm Hakkında Ad Hoc Komite ve Çalışma Kümesi de Genel Kurul adına görev yapan birimlerdir.

16 Eylül 2014'te açılan 69. Genel Kurul'un 107. gündem konusu, Uluslararası Terörizmi Ortadan Kaldırma Önlemleri'dir. Bu konunun hukukî dayanağı 68/119 (2013) kararıdır. Bu doğrultuda en son 10 Aralık 2014'te 69/127 sayılı aynı başlıklı karar kabul edilmiştir. Bu kararda da önceki kararlara gönderme yapılarak terörle mücadele

⁴⁷ M. J. Peterson, "Using the General Assembly", Jane Boulden & Thomas G. Weiss (Edi.), *Terrorism and the UN: Before and After September 11*, Indiana University Press, Bloomington, 2004, p. 186.

⁴⁸ "Provisional agenda of the sixty-eighth regular session of the General Assembly", http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/180&Lang=E, (Erişim Tarihi: 20.8.2014). Genel Kurul'a bağlı Üçüncü Komite (Sosyal, İnsani ve Kültürel Komite) de terörizmle ilgilidir.

⁴⁹ Metinler için bkz. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/180&Lang=E, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

çağrısı, terörün kınanması gibi hususlar yinelenmiştir.⁵⁰

B. Güvenlik Konseyi

Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliği koruma göreviyle mükellef olup, BM'nin bağlayıcı karar alabilen ve kararlarını uygulamaya gücüne sahip bir organdır. BM Antlaşması'nın 7. Bölümü'nden (39-51 Maddelerinden) aldığı hukukî dayanakla kuvvet kullanma yetkisini haizdir. Bu yetki terörizme karşı da geçerlidir. Devletler terörizm ile mücadelelerinde bile diğer devletlerce/örgütlerce eleştirilebilirken ve/veya engellenebilirken, Güvenlik Konseyi daha geniş bir serbestiyeye sahiptir. Zira devletler yalnızca kendileri karar alırken, Güvenlik Konseyi hem BM Antlaşması'ndan kaynaklanan görevi gereği, hem de -her ne kadar Genel Kurul'daki kadar fazla olmasa da- daha çok devletçe karar aldığından hukukî meşruluğu daha mutlaklıdır.⁵¹

Uluslararası terörün uluslararası barış ve güvenliği bozan bir olgu olduğu gerçektir. Esasında “uluslararası” terimi “bölgesel”liği de ifade eder. Dünyanın herhangi bir bölgesi de “uluslararası” ibaresiyle izah edilir. Örneğin Asya'nın, Orta Doğu'nun, Afrika'nın veya dünyanın herhangi bir bölgesinin genelinde hüküm süren terör olayları “uluslararası terör” olarak adlandırılabilir. Bir başka ifadeyle “uluslararası” terimiyle “tüm dünya devletlerini etkileyenden ziyade, birden fazla devleti etkileyen” kastedilmektedir. Bu nedenden dolayı, bölgesel olaylar da uluslararası kabul edilmekte, bu olayların uluslararası barış ve güvenliği bozduğuna hükmedilebilmekte ve böylece Güvenlik Konseyi'nin görev alanına girmektedir.

Görevi olması hasebiyle uluslararası terörle en çok ilgili organ Güvenlik Konseyi'dir. Konseyin terörle ilgili Yardımcı Organları şunlardır: Terörle Mücadele Komitesi (TMK) (CTC-Counter-Terrorism

⁵⁰ Bkz. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/69/127, (Erişim Tarihi: 21.1.2015).

⁵¹ Buna karşılık daimi üyelerin veto yetkilerini siyasi amaçları doğrultusunda işletmeleri Güvenlik Konseyi kararlarının meşruluğunun mutlaklığını zedelemektedir.

Committee), Çalışma Kümesi (1566),⁵² El Kaide Yaptırım Komitesi (1267(1989)).⁵³ Burada hem bu organlar içinde temel organ olması, hem de konunun dağılmaması açısından sadece TMK'den kısaca bahsedilecektir.

TMK Güvenlik Konseyi'nin 1373 (2001) ve 1624 (2005) kararları doğrultusunda, hem sınırları içinde hem de sınırları dışında terörist eylemleri önlemek amacıyla BM üyesi devletlerin desteğiyle çalışmaktadır. Komite, terörizmle mücadele önlemleri olarak, a) terörün finansını suç kapsamına sokma, b) terör eylemlerine karışmış kişilerin her türlü fonunu gecikmeksizin dondurma, c) terörist kümelerin finansal desteğinin her türünü reddetme, ç) teröristler için güvenli sığınak, yiyecek veya destek koşullarını ortadan kaldırma, d) tasarlı terörist eylemler veya her öbeğin uygulamaları hakkında öteki hükümetlerle bilgi paylaşımında bulunma, e) böyle eylemlere karışmış kişilerin araştırılması, bulunması, tutuklanması, suçluların iadesi ve davasında öteki hükümetlerle iş birliği, f) ihlalcileri adalete teslim etme ve ulusal hukukta terörizm için etken ve edilgen yardımı suç kabul etme eylemlerini saymaktadır.⁵⁴

TMK'nin siyasi kararlarını yerine getiren, her bir üye devletin düşüncelerini ve terörle mücadelelerini kolaylaştırmada ülkelere teknik yardım sağlayan TMK Yürütme Müdürlüğü (CTED-Counter-Terrorism Committee Executive Directorate) TMK'ye yardımcı olur.⁵⁵

TMK, 2014 yılı boyunca, 1373 ve 1624 kararlarının

136

Security
Strategies
Year: 11
Issue: 21

⁵² 8.10.2004 tarih ve S/RES/1566 (2004) sayılı Kararla oluşturulmuştur. <http://www.un.org/sc/wg/1566/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014). Karar metni için bkz. <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/542/82/PDF/N0454282.pdf?OpenElement>.

⁵³ Metin için bkz. <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/300/44/PDF/N9930044.pdf?OpenElement>. 15.10.1999 tarih ve 1267 (1999) sayılı Kararı ile oluşturulan Komite, 1333 (2000), 1390 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1989 (2011) ve 2083 (2012) kararlarıyla güçlendirilmiş ve geliştirilmiştir. <http://www.un.org/sc/committees/1267/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

⁵⁴ <http://www.un.org/en/sc/ctc/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

⁵⁵ A.y..

uygulanmasını kolaylaştırma, izleme ve ilerletme; devletlere teknik yardımı kolaylaştırma; 1624 kararının uygulanması için devletlerle diyalogu sürdürme; BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi'ni uygulama ve terörle mücadelede insan haklarına uygunluk hususlarına öncelik vermeyi kararlaştırmıştır.⁵⁶

Güvenlik Konseyi'nin 2001 ve sonrasında pek çok kararı mevcuttur. Ancak birkaçı hariç tüm kararların ismi aynıdır. Terörle ilgili kararların büyük çoğunluğu Terörist Eylemlerin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Yol Açtığı Tehditler başlıklıdır. İlaveten Terörizmle Savaş (örneğin 1456 (2003)), Uluslararası Barış ve Güvenliğe Tehditler (örneğin 1624 (2005)), Uluslararası Barış ve Güvenliğin Sürdürülmesinde Birleşmiş Milletler ve Bölgesel Örgütler Arasındaki İşbirliği (örneğin 1631 (2005)) ve Kitle İmha Silahlarının Sınırlanması (örneğin 1540 (2004)) başlıklı kararları da sayılmalıdır.⁵⁷

Uluslararası terörle mücadelede genel olarak BM sistemi ve çalışmaları değerlendirildiğinde, örgütün bir yönden başarılı bir yönden de başarısız olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır. Başarısı hukuk alanıdır. Örgüt 1970'lerden itibaren teröre karşı pek çok karar, sözleşme, antlaşma vb. hukukî araçlar benimsemiş, böylece mücadelenin hukukî altyapısını ve meşruiyetinin zeminini oluşturmuştur. Devletler, kendi ulusal terörle mücadele yasalarını oluşturmamış olsalar bile veya kendi yasalarında öngörmedikleri durumlar vuku bulunması halinde, genel bir çerçeve olarak BM'nin -ve kısmen diğer uluslararası örgütlerin/birimlerin- öncülük ettiği hukukî araçlar devletlere bir rehber olmaktadır. Dahası bu evrensel

⁵⁶ "Work programme of the Counter-Terrorism Committee for 2014", S/2014/233, pp. 2-5, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/233, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

⁵⁷ Terörist Eylemlerin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Yol Açtığı Tehditler başlıklı kararları şunlardır: 1368 (2001), 1373 (2001), 1377 (2001), 1438 (2002), 1440 (2002), 1450 (2002), 1455 (2003), 1465 (2003), 1516 (2003), 1526 (2004), 1530 (2004), 1535 (2004), 1566 (2004), 1611 (2005), 1617 (2005), 1618 (2005), 1735 (2006), 1787 (2007), 1805 (2008), 1822 (2008), 1904 (2009), 1963 (2010), 1988-1989 (2011), 2083-2084 (2012), 2129 (2013) ve 2170 (2014). Güvenlik Konseyi kararları için bkz. <http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

belgeler, terörle mücadelede doğrudan dikkate alınabilecek uluslararası teamül niteliğindeki belgeleridir.

Bunun yanında BM'nin terörizme karşı pek çok zayıf yönünün olduğu da bir gerçektir. Hukukî altyapı oluşturma başarısına karşın, terörün tanımı gibi eksik alanların varlığı aynı zamanda bir başarısızlıktır. Uluslararası hukukî altyapı ancak teröre karşı oluşturulacak siyasi bir kararlılığı desteklemek amacıyla kullanılırsa etkili olacaktır. Schaeffer'in makalesinin konuyu özetleyici başlığında da vurgulandığı üzere, BM antlaşmaları ve konferansları tek başına terörizmi durdurmaya yetmemektedir.⁵⁸

Hareketsizlik de bir eleştiri konusudur. Kimilerine göre BM en haklı olduğu durumlarda bile bazı siyasi hassasiyetler neticesinde engellenmektedir.⁵⁹ Veto durumu kararın alınmasını ve uygulanmasını önleyebilmekte veya geciktirebilmektedir.

Özellik bir diğer sorundur. Özellikle Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri ellerinde buldukları "veto" aracıyla terörle mücadele eden devletleri engelleyebilmekte veya teröre başvuran devletlere destek verebilmektedir. Örneğin İsrail'in Gazze saldırısı ve başka eylemleri terör boyutlarını aşmış olmasına karşılık, stratejik müttefiki ABD bu devlet aleyhindeki karar tasarılarını veto etmektedir. Keza Doğu Türkistan'da bir terör devleti yönetimi uygulayan Çin, kendine karşı alınacak herhangi bir kararı engelleyebilmektedir. Ancak daimi üyelerin dışındaki devletlerde veya daimi üye olan devletlere karşı gerçekleştirilen terör eylemlerinde çok kısa sürede kararlar çıkartılabilmektedir. Yine bir örnek vermek gerekirse, İsrail terörünü veto kartıyla koruyan ABD, 11 Eylül saldırılarından sadece bir gün sonra Güvenlik Konseyi'nden Terörist Eylemlerin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Yol Açtığı Tehditler başlığını taşıyan 1368 (2001) sayılı

⁵⁸ Bkz. Brett D. Schaeffer, "Birleşmiş Milletler Antlaşmaları ve Konferansları Terörizmi Durdurmaya Yetmez", 4.4.2002, http://www.dispolitika.org.tr/dosyalar/schaeffer_p.htm, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

⁵⁹ Schaeffer.

kararı çıkartmıştır. Bu kararın 1. Maddesinde, saldırıların uluslararası barış ve güvenliğe tehdit oluşturduğu vurgusu yapılmış ve saldırılar en güçlü terimlerle *açık bir şekilde kınanmıştır*.⁶⁰

Sonuç

Terör en eski tarihlerden beri var olan ve gelecekte de muhtemelen var olacak olan en kötü olgulardan biridir. Terörizmin ve onun uluslararası boyutunun önlenmesinde en işlevsel araçlardan biri, uluslararası hukuktur. BM düzeyinde, özelde de Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi'nde özel çalışma kümeleri oluşturulmuş; teröre karşı bağlayıcı kararlar alınmıştır. Bu çalışmalar teröre darbe vermektedir. Bunun yanında, uluslararası hukukun tek başına yetersiz kaldığı görülmektedir. Uluslararası çapta, devletlerin oydaşma içinde olmaması, uluslararası yaptırımların yeterince devreye sokulamaması, iş birliğinin zayıflığı uluslararası hukuku işlevsiz kılmaktadır.

Devletler arasındaki öznel yaklaşımlar terörün varlığını sürdürmesine imkân tanımaktadır. Pek çok devlet, terörü önleme sorumluluklarını, terörle mücadelenin masraflı, külfetli, riskli vb. olması sebepleriyle yerine getirmekten kaçınmaktadır. Bu, özellikle terörün doğrudan hedefi olmayan, ülkesi geçiş veya üs olarak kullanılan devletler için böyledir. Devletler politikaları doğrultusunda terörü düşmanına karşı kullanmaktadırlar. Bununla birlikte, geçen on yıllara göre terörün politika aracı olarak kullanıldığının nispeten azaldığı kanısındayız. Son olarak, terörizmle mücadele, daha çok büyük devletlerin zararına bir durum hâsıl olduğunda, gündeme gelmekte ve hız kazanmaktadır. ABD'nin 11 Eylül sonrası tutumu buna örnektir. Çeyrek asırdan fazladır teröre maruz kalan Türkiye, üyesi olduğu Kuzey Atlantik İttifakı (NATO) Antlaşması'nın 5. Maddesini çok kereler talep etmesine rağmen işletmemiştir. Hâlbuki ABD, 11 Eylül sonrasında mezkûr maddeyi derhal devreye sokarak, bu örgütün desteğinde teröre karşı büyük bir mücadele başlatabilmiştir.

⁶⁰ 12.9.2001 tarih ve S/RES/1368 (2001) sayılı Karar, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1368\(2001\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1368(2001)), (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

Son olarak, terörün doğası anlaşılmalıdır. Onun her toplumdaki nedenleri farklı olsa da, ortak neden olarak doğasında “hoşnutsuzluk” vardır. Mevcut siyasi, ekonomik, toplumsal, dinî vb. durumlardan memnun olmayan birim veya kişilerin temel güdüsü hoşnut olmadığı hususları “değiştirmek” ve “cezalandırmak”tır. Toplumdaki hoşnutsuzlukların giderilmesi terörün azalmasını sağlayacaktır.

Summary

Defining the international terror is difficult. Societies' value judgment is an obstacle to define it. At this point, law is essential, because it refers to objectivity. In definitions of terror, force and violence, political aim, fear, psychological effect etc. had been determined mostly.

Terror has a very old history, so its roots are in the ancient times. The first examples of terrorism are religious-based. The modern meaning of terror was emerged in the French Revolution. During the Cold War, the polar heads have used terror by provoking differences in the opposing state, instead of going to the war against the other pole. After the Cold War, terror has changed in terms of its nature, aim, quality, organization, and act. Today, cyber terror has emerged via technological possibilities. Almost all active terrorist groups has been established on internet.

International law is one of the most effective instruments to prevent terror. However, what is essential is the practice of states. International law is fulfilling its duty against counter-terrorism. International law always renews itself against all types of terror. Sixteen conventions are signed in particular subjects on international terror.

The elimination of international terrorism has been accepted among the purposes of the UN, because the task of maintaining of international peace and security (UN Treaty, Art. 1/1) also includes the fight against terrorism. Today, UN is spearheading in the fight against international terrorism by taking responsibility to ensure international peace and security.

UN has made more effective work after the Cold War. In 2005, four conventions (including those in the form of amendments or supplements to the previous ones) were signed. In 2006, UN Global Counter-Terrorism Strategy was accepted. This document is an instrument that aims to strengthen national, regional, and international efforts.

Counter-Terrorism Implementation Task Force (CTITF) is the basic unit on terror at the UN. In the fight against terror, the UN's subsidiary institutions and bodies are in contract with CTITF. In this studies, CTITF is roof of UN's bodies and units.

General Assembly resolutions can be grouped into two groups/titles in general: "Human Rights and Terrorism" and "Measures to Eliminate International Terrorism". In addition to these two groups, the resolutions about the UN Global Counter-Terrorism Strategy after 2006 may also be added.

More than half of these decisions have been adopted without veto. This indicates the will of maintaining the opposition and solidarity of international community against terror. At the same time, the legitimacy and legality of General Assembly resolutions are indisputable, because it is the most democratic, participatory and egalitarian organ in the UN.

Measures to eliminate international terrorism are agenda issues that have been allocated to the Sixth Committee on legal issues.

Security Council has the authority of use of force that received its legal basis by Chapter VII (Art. 39-51) of the UN Charter. This authority is also valid against terrorism. The Security Council is the most related organ with terrorism in the UN due to its mission. The Security Council's subsidiary organs related to terror are CTC-Counter-Terrorism Committee, Working Group (1566), and Al-Qaida Sanction Committee (1267/1989). CTC is the main organ among these in the fight against terrorism. CTC, in line with the 1373 (2001) and 1624 (2005) resolutions of the Security Council to prevent terrorist acts posed by both inside and outside of member states, works with the support of the member states of the UN.

In general, it can be said that there are of successful aspects and failed ones in the UN's fight against international terrorism. The UN has been successful in establishing the legal framework. However, the UN conventions and conferences alone are not enough to prevent terrorism. Therefore, the political determination, including application, must be in action in the fight against terrorism.

In this direction, the permanent members of Security Council sometimes prevent the states fighting against terror via veto. They also support the terrorist states. For example, China, applying a terror regime in East Turkistan (Uyghur), blocks all decisions against itself in the Security Council. However, the permanent members of the Security Council can issue a decision in a short time when any terror attacks occur against themselves. The counter-terrorism becomes a current issue and gathers speed when a situation occurs against the permanent members.

The resolutions and works at the UN are damaging to terror. However, there are causes such as that there has not been a consensus among states, that international law sanctions cannot be efficiently put into effect, and there has been a weakness of cooperation between states dysfunction the international law.

Lastly, the nature of terror needs to be understood. If its "discontent" conditions that led to terrorism can be improved, its "punishment" and "change" goals will be eliminated.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- BAL, Mehmet Ali, *Savaş Stratejilerinde Terör*, IQ Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- BEŞE, Ertan, *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002.
- BOZKURT, Enver ve Selim KANAT, *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler*, Asil Yayınları, Ankara, 2007.
- CAMPOS II, Joseph H., *The State and Terrorism: National Security and the Mobilization of Power*, Ashgate Publishing, Hampshire, 2007.
- CHADWICK, Elizabeth, *Self-determination, Terrorism, and the International Humanitarian Law of Armed Conflict*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 1996.
- DENKER, M. Sami, *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1997.
- GARDNER, Hall, *American Global Strategy and the "War on Terrorism"*, Ashgate Publishing, Hampshire, 2005.
- HOFFMAN, Bruce, *Inside Terrorism*, Revised and expanded 2nd ed., Columbia University Press, New York, 2006.
- KAYA, İbrahim, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.
- MARTIN, Gus, *Understanding Terrorism: Challenges, Perspectives, and Issues*, 4th ed., Sage Publications, London, 2013.
- PURPURA, Philip P., *Terrorism and Homeland Security: An Introduction with Application*, Butterworth-Heinemann Press, Burlington, 2007.
- SCHMID, Alex P. and Albert J. JONGMAN, *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, & Literature*, 2nd Ed., N. J.: Transaction Publishers, New Brunswick, 2005.
- WRIGHT-NEVILLE, David, "Global Terrorism", Richard DEVETAK, Anthony BURKE and Jim GEORGE (Ed.), *An Introduction to International Relations: Australian Perspectives*, Cambridge University Press, Cambridge, 2012.

Makaleler

BOYD, Annabelle and John P. SULLIVAN, "Emergency Preparedness for Transit *Terrorism*", *Tr News*, No. 208 (May-June 2000), pp. 12-17, http://onlinepubs.trb.org/onlinepubs/trnews/trnews208_transit_security.pdf, (Erişim Tarihi: 12.8.2014).

DAVIES, Sara E. and Richard DEVETAK, "Conclusion", Alex J. BELLAMY, Roland BLEIKER, Sara E. DAVIES and Richard DEVETAK (Ed.), *Security and the War on Terror*, Routledge, 2008, New York, pp. 190-198.

HAUT, François, "The Asymmetric Character of the Evolving Chemical, Biological and Nuclear (CBN) Threat", David Martin JONES (Ed.), *Globalisation and the New Terror: The Asia Pacific Dimension*, Edward Elgar Publishing, Inc., Massachusetts, 2004, pp. 119-126.

HOFFMAN, Bruce, "Rethinking Terrorism and Counterterrorism Since 9/11", *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 25, Iss. 5 (2002), pp. 303-316.

JONES, David Martin and Mike SMITH, "Contemporary Political Violence - New Terror in the Global Village", David Martin JONES (Ed.), *Globalisation and the New Terror*, Edward Elgar Publishing, Inc., Massachusetts, 2004.

KOUFA, Kalliopi, "Human Rights and Terrorism in the United Nations", Gudmundur ALFREDSSON and Maria STAVROPOULOU (Ed.), *Justice Pending: Indigenous Peoples and Other Good Causes*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 2002, pp. 203-218.

MESSMER, William B. and Carlos L. YORDAN, "A Partnership to Counter International Terrorism: The UN Security Council and the UN Member States", *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 34, Iss. 11 (2011), pp. 843-861.

MORGAN, Matthew J., "The Origins of the New Terrorism", *The US Army War College Quarterly Parameters*, (Spring 2004), pp. 29-43.

PETERSON, M. J., "Using the General Assembly", Jane BOULDEN & Thomas G. WEISS (Edi.), *Terrorism and the UN: Before and After September 11*, Indiana University Press, Bloomington, 2004, pp. 173-197.

RAUFER, Xavier, "New World Disorder, New Terrorisms: New Threats for Europe and the Western World", Max. TAYLOR and John HORGAN (Ed.), *The Future of Terrorism*, Frank Cass Publishers, London, 2000, pp. 30-51.

SCHAEFFER, Brett D., "Birleşmiş Milletler Antlaşmaları ve Konferansları Terörizmi Durdurmaya Yetmez", 4.4.2002, http://www.dispolitika.org.tr/dosyalar/schaeffer_p.htm, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

WEIMAN, Gabriel, "How Modern Terrorism Uses the Internet", United States Institute of Peace, Special Report 116 (March 2004), pp. 1-12, <http://www.usip.org/sites/default/files/sr116.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.8.2014).

BM Kararları, İnternet, Rapor, Sözleşme, Sözlük

8.9.2006 tarih ve A/RES/60/288 sayılı Karar, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/288, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

12.9.2001 tarih ve S/RES/1368 (2001) sayılı Karar, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1368\(2001\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1368(2001)), (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

Convention for the Prevention and Punishment of Terrorism, 19 League of Nations O.J. 23 (1938), League of Nations Doc. C.546.(I).1937.V (1938) (16 November 1937).

"Deadliest terrorist strikes, worldwide", <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/wrjp255i.html>, (Erişim Tarihi: 15.1.2015).

<http://www.statista.com/statistics/202871/number-of-fatalities-by-terrorist-attacks-worldwide/>, (Erişim Tarihi: 24.8.2014).

<http://www.un.org/sc/wg/1566/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

<http://www.un.org/sc/committees/1267/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

<http://www.un.org/en/sc/ctc/>, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

"Main Actors of the United Nations System in Counter-Terrorism Efforts", http://www.un.org/en/terrorism/pdfs/CT_organogram_dec2007.pdf, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

Online Etymology Dictionary, "Terror", <http://www.etymonline.com/index.php?term=terror>, (Erişim Tarihi: 12.8.2014).

“Provisional agenda of the sixty-eighth regular session of the General Assambly”, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/180&Lang=E, (Erişim Tarihi: 20.8.2014).

Türk Dil Kurumu, “Terör” Maddesi, *Türkçe Sözlük*, Göz. Geç. 6. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1982.

“Work programme of the Counter-Terrorism Committee for 2014”, S/2014/233, pp. 2-5, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/233, (Erişim Tarihi: 21.8.2014).

